

Tjänsteställe, handläggare

Område kultur och ideell sektor, Lena Adem, Petra Jansson

Datum

2022-05-01

Beteckning

Utkast kulturplan

Slöjd

Slöjd kommer ursprungligen ifrån hantverkstraditioner och kunskaper om material och redskap. Slöjden har nära koppling till museiverksamhet. Den är en viktig del av vårt kulturarv genom relationen till äldre hantverkstraditioner, material och redskap. Den praktiska funktionen är central hos ett slöjdat föremål. På professionell nivå kan slöjd ibland ha ett nära band till konst, konsthantverk, design och formgivning med ett nyskapande och konstnärligt uttryck.

Professionella slöjdare

I länet bor och verkar ett **x-tal** slöjdare. Slöjdföretag är en del av näringslivet i Örebro län och den vanligaste företagsformen är enskild firma. Sysselsättningsgraden bland yrkesmässiga slöjdare varierar. Få slöjdare försörjer sig enbart på att tillverka och sälja sina produkter eftersom det är svårt att ha slöjd som enda inkomstkälla. Därför är det många slöjdare som kombinerar sitt slöjdföretag med exempel kursverksamhet och föreläsningar.

Exponeringsytor och försäljningsplatser

De yrkesmässiga slöjdhandverkarna ställer ofta ut sina verk på platser med konst och konsthantverk, formgivning och design. Några exempel på aktörer som visar och säljer slöjd är det medlemsägda kooperativet Konsthantverkarna i Örebro samt kommunernas olika konstslingor, med öppna ateljéer och verkstäder. Slöjdare kan även visa föremål i kommunala och privata konsthallar och gallerier.

Ytterligare en plats som exponerar slöjd är den årligen återkommande marknaden Larmäss i Järnboås. Utöver de traditionellt fysiska platserna växer de digitala ytornas betydelse, både för att visa och sälja slöjd. Slöjdföretagare har ofta en webbplats med e-handelsbutik och är aktiva på sociala medier.

Utbildningar inom slöjd

- Kävesta folkhögskola har en utbildning med fokus på konst och formgivning.
- Hällefors folkhögskola har en utbildning med fokus på form och design.
- Karlskoga folkhögskola har en konstutbildning med fokus på bild och keramik.

Postadress

Region Örebro län

Regionkansliet

Box 1613, 701 16 Örebro

E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress

Eklundavägen 2, Örebro

Tel: 019-602 70 00

Fax: 019-602 70 08

Organisationsnummer: 232100-0164

- På gymnasienivå finns estetprogram och hantverksprogram på några av skolorna i länet. Dessa är framför allt inriktade på konstnärliga uttryckssätt som media, bild och skulptur.
- Studieförbunden har ofta ett utbud av slöjd- och konsthantverkscirklar.

Slöjden och civilsamhället

Civilsamhället är betydelsefullt för slöjden och dess utveckling i Örebro län.

Studieförbund, föreningar och nätverk är med och skapar social gemenskap kring ett slöjdintresse. Föreningar och studieförbund har i vissa fall gemensamma lokaler (som vävstugor och verkstäder) för cirkeldeltagare och föreningsmedlemmar.

Örebro läns slöjdförening arrangerar inspirationsträffar, slöjdcaféer och utställningar. I länet har vi lokala slöjdföreningar som anordnar föreningsaktiviteter och deltar vid kulturdagar och marknader. Det finns även föreningar som fokuserar på en viss slöjdteknik som vävning, broderi, smide och träsvärning eller ett visst material som ull, järn eller trä.

Hembygdsföreningarna bidrar till att sprida intresset för och engagera människor för slöjd. Det ordnas också slöjdcaféer i mer informella nätverk, där stickcaféer är en vanlig form.

Region Örebro län och slöjd

Örebro läns museum finansieras till stor del av Region Örebro län och är en av de regionala kulturinstitutionerna. Museet har en viktig roll för slöjden i länet eftersom länets regionala hemslöjdskonsulenter, som också finansieras av Region Örebro län, har museet som huvudman.

Länets kommuner och slöjd

I grundskolan är slöjd en del av den obligatoriska verksamheten. Slöjdsalar i länets grundskolor kan användas av föreningar och studieförbund på kvällstid. De kommunala folkbiblioteken kan ibland vara **platsen** för utställningar och föreläsningar om slöjd och mötesplatser för exempelvis stickcaféer.

Slöjd saknas som valbar kurs i länets kulturskolor.

Aktörer med regionala verksamhetsmedel i Örebro län

Slöjdfrämjande verksamhet, Region Örebro län (kultursamverkansmodellen)

Region Örebro län finansierar två slöjdkonsulenter: en heltid inom textil slöjd och en halvtid inom hård slöjd. De har Örebro läns museum som huvudman och arbetar för att främja slöjden i länet. Slöjdkonsulentverksamheten ingår i Region Örebro läns nätverk för kulturkonsulenter och utvecklingsledare.

Verksamheten riktar sig till såväl yrkesverksamma som ideella organisationer och nätverk. Målet är att utveckla slöjdområdet och slöjdnäringen i Örebro län, genom att exempelvis stimulera till kunskapsfördjupning. Arbetet utgår från länets kulturarv för att upprätthålla och höja kunskapsnivån inom slöjdområdet i länet.

Slöjdkonsulterna arrangerar olika aktiviteter för att nå målen. Bland annat aktiviteter som riktar sig mot dels den breda allmänheten och dels målgruppsinriktade insatser. Barn och unga, yrkesverksamma slöjdare och slöjdlärare är prioriterade målgrupper. Verksamheten består av föreläsningar, workshoppar, programverksamhet, fortbildningar, utställningar eller annan kommunikation.

En annan del av arbetet handlar om att slöjkkonsulenterna agerar rådgivare om slöjden i länet, slöjdens verktyg och material och tar emot frågor om företagande inom slöjdnäringen.

Det nationella och interregionala samarbetet mellan slöjdkonsulenter/utvecklare är vanligt förekommande. På så sätt kan effekterna av olika arrangemang och insatser spridas på ett bra sätt. En viktig utgångspunkt för verksamheten är att strategiskt och operativt arbeta för Agenda 2030.

Se mer om verksamheten här [Länka till deras egen webb](#)

Se det regionala uppdraget här [Länka till vår webb](#)

Örebro läns museum

Region Örebro län är huvudfinansiär av Örebro läns museum. Örebro läns museum är en av fyra regionala kulturinstitutioner inom kultursamverkansmodellen. Slöjden är ett kulturarv som ska bevaras och utvecklas för framtiden.

Örebro läns museum vill på olika sätt stimulera slöjdområdet i Örebro län. De är bland annat huvudman för de två hemslöjdsconsulenterna och visar regelbundet upp slöjduitställningar. Läs mer om Örebro läns museum uppdrag inom kulturarvsområdet på [sida x](#) och Bild och form på [sida x](#).

Se mer om verksamheten här [Länka till deras egen webb](#)

Se det regionala uppdraget här [Länka till vår webb](#)

Kulturvanor – Slöjd

SOM-institutets nationella kulturvaneundersökning¹ 2019² visar att 47 procent av befolkningen sysslade med handarbete eller hantverk under året. Fler kvinnor och personer som bor på landsbygden ägnade sig åt handarbete eller hantverk. Det var också en högre andel med hög inkomst och fler från jordbrukar- och företagarhus som slöjdade. De som i lägre grad slöjdade var personer med låg inkomst och personer från arbetarhus och högre tjänstemannarhus.

---

¹ SOM-institutets kulturvaneundersökningar har genomförts årligen sedan 1986. År 2019 var det drygt 10 000 personer som besvarade enkäten.

² Före pandemin